

10

23030

DOMINICI
CAVALLARI
INSTITUTIONES
JURIS CANONICI.

DOMINICI
CAVALLARII

IN REGIA NEAPOLITANA ACADEMIA
PRIMARII PROFESSORIS

INSTITUTIONES
JURIS CANONICI

Quibus vetus & nova Ecclesiæ disciplina
enarratur.

EDITIO PRIMA VENETA

Auctior & emendatior.

TOMUS PRIMUS.

BASSANI MDCCLXXXVI.

PROSTANT
VENETIIS APUD REMONDINI.

Superiorum Permissa, ac Privilegio.

Ad cupidam sacrorum canonum juventutem

AUCTOR. (*)

INSTITUTIONES canonicæ, quas stilo fufiore & multis quæstionibus insertis in publicum emifi, longiores visæ sunt, quam ut secundum præfentes mores in usum scholarum possent adhiberi. Quapropter consilium inivi contracta methodo elementa ecclesiasticarum regularum tradere, quibus adolescentes juris candidati, qui auditorium meum frequentant, uterentur. Nec enim videtur probandus mos ille, qui jamdiu obtinet, artium & scientiarum elementa, scripto excipienda, tironibus tradere. Quæ scripto exhibentur, solent esse contractiora, nec multum expolita; coguntur enim professores ad temporis rationem se accommodare: ut mittam, non omnes adolescen-

tes

(*) Præfationem istam præmisit Auctor (quem e vis ereptum dolet litteraria Respublica) quartæ editioni, quam anno proxime elapso 1781. adornavit.

A D

INSTITUTIONES

JURIS CANONICI

PROLEGOMENA.

CAPUT I.

De natura & origine juris canonici.

- §. I. *Ecclesia proprium regimen habet.*
- II. *Ejus potestas versatur circa tria.*
- III. *Canon quid?*
- IV. *Regulae fidei & politicae distinctae.*
- V. *Quid jus canonicum?*
- VI. *Primi Ecclesiae canones.*
- VII. *Canones apostolici.*
- VIII. *Constitutiones apostolicæ.*

§. I. **E**CCLESIA a Jesu Christo ad hominum spiritualem salutem collecta, certum regimen ad sui conservationem requirit: est enim societas, quæ æternum stare debet: & societates sine regimine qui consistent? Hinc Christus discessurus ex hoc mundo ad Patrem, in Ecclesia regimen instituit: dedit nempe apostolis eorumque successoribus ejus administrandæ & regendæ potestatem. Joan. XX. v. 21. Actor. XX. v. 28.

§. II. Hæc autem Ecclesiæ regendæ potestas apostolis eorumque successoribus demandata, circa tria versatur, *doctrinam, mores, disciplinam.* Doctrina continet dogmata fidei: mores sunt actiones christianorum, quæ ad sanctissimam doctrinam componi debent: & disciplina complectitur ritus liturgicos & exteriorem Ecclesiæ administrandæ formam. In hæc tria non eodem modo se exerit Ecclesiæ potestas: doctrinam enim & morum re-

de ref. cap. 4. & ult. : ut hinc constet, Ecclesiam etiam hodie omnium clericorum desiderare stabilitatem.

C A P U T XXIX.

De ordinibus gradatim suscipiendis, & eorumdem interstitiis.

- §. I. Ordines gradatim suscipiendi.
 II. & seq. De ordinum interstitiis.
 IV. Plures ordines in veteri disciplina prætermissi.
 V. Jure novo omnes ordines suscipiendi.
 VI. Episcopi ex causa contrahunt interstitia.

§. I. ANTIQUA est Ecclesiæ disciplina moribus recepta, quæ initio facta ab inferioribus ordinibus per progressionem ad sacerdotium jubet adscendere. Cyprian. ep. LII. ad Antonian. Etenim inferiora ministeria rudem sensim expoliant animum, instillantque morum sanctitatem, & veluti manu ducunt ad scientiam sacerdotio necessariam. Quam disciplinam synodus Sardicenis can. X. confirmavit, quo cavetur, ut divites & scholastici de foro, qui erant ex ordine advocatorum, per gradus ad episcopatum promoveantur, ut nempe prius lectores, tum diaconi, inde presbyteri creentur.

§. II. Dum ordines gradatim suscipiuntur, non cito progrediendum, sed in unoquoque gradu diutius immorandum, ut fides & morum probitas, & constantia, & moderatio cognosci possit. Conc. Sard. can. X. Ars omnium difficillima est cura animarum, & longo potius usu & experientia, quam meditatione acquiritur. Et absolum profecto est, ut quis momento temporis animarum antistes evadat: quando omnes artes longo usu comparantur. Spatia temporis inter unum & alterum ordinem interjicienda *ordinum interstitia* posterior ætas appellavit.

§. III. Varia fuit Ecclesiæ disciplina de tempore in singulis gradibus diuturnitate. Satis longa in Occidente post seculum quartum erant interstitia: clerici usque ad annum trigesimum, in varias stationes tributis annis, stipendia in minoribus gradibus faciebant, anno tricesimo diaconi, & si ultra quinquennium bene ministrassent, presbyteri creabantur, can. 3. D. 77. Sed jure novissimo alias interstitia definita sunt. Minores ordines per
 tem-

§. XI. Observatio jejunii, præsertim quadragesimæ, omnibus ex mente Ecclesiæ indicta est: nec aliquis in veteri disciplina sive ætate, sive conditione, sive vitæ genere exemptus credebatur. Certe Basilius *hom. II. de jejunio* docet, omnes in quadragesima ad jejunandum obligari, *ne quis semet excludat a numero jejunantium, in quo omne genus hominum, omnis ætas, omnes dignitatum ordines rescensentur.* Et Leo M. *serm. XI. de quadragesima*, quadragesimæ jejunium observantiam suis universis fidelibus sine exceptione denuntiat. Jejuniorum observatio indicta erat propter pœnitentiam, quæ christianis omnibus necessaria censebatur. Tantum ex veteris ecclesiæ regulis abstinere a carnibus in quadragesima non tenebantur, qui inevitabili necessitate, atque fragilitate, vel etiam impossibilitate ætatis onus ferre poterant, idque postquam veniam a sacerdote obtinuissent. Conc. Tolet. VIII. *can. 9.* Hinc novitatem sapit doctrina illa, qua multi, sive ætate, sive vitæ genere jejunio eximuntur,

repetenda, quibus ob manuum laborem ipsi jejunii diebus permittentur, ut post sumtum legitima hora cibum, antequam cubitum irent, aquam biberent: cui portioni postea frustulum panis additum est, ne simplex aqua noceret. Sumebant vero monachi hanc refectioem in cella ad prandium destinata ante collationem: quæ erat lectio spiritualis ante completorium in claustris vel capitulis quotidie fieri consuevit. Hinc ne tempus vitæ regularis officiis destinatum in sumenda cœnula tererent, diebus jejunii collationem in ipsa cella ad prandium addita habere cœperunt, editumque illum ad refectioem diebus esuvialibus sumendam ea formula significabant, ire ad collationem. Ita nomen collationis a spirituali lectione ad serotinam illam refectiunculam translatum est, & a secularibus eo sensu usurpatum, quousque progressa est jejunii relaxatio, ut jejunantes meridie pranderent, & vespere nihilominus cœnulam sumerent. V. Natal. Alexand. sec. II. hist. eccles. diss. 4. art. 7. prop. 2.

FINIS TOMI PRIMI.

